

Kohtuasi C-524/20

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

20. oktoober 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Městský soud v Praze (Praha linnakohus, Tšehhi Vabariik)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. september 2020

Kaebaja:

VÍTKOVICE STEEL, a.s.

Vastustaja:

Ministerstvo životního prostředí

Põhikohtuasja ese

Komisjoni otsuse 2011/278/EL artikli 10 lõike 8 tõlgendamine ja kehtivus

Komisjoni otsuse 2013/448/EL artikli 1 lõike 1 ja artikli 1 lõike 2 kolmanda lõigu tõlgendamine ja kehtivus

Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamine käitistele, mida enam ei kasutata

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas komisjoni 27. aprilli 2011. aasta otsuse 2011/278/EL artikli 10 lõige 8 näeb, koostoimes selle otsuse I lisaga, ette *hapnikkonverterit* kasutava protsessi

käitisele lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamist ajavahemikuks 2013–2020, kui tootmise sisend on *süsinikuga küllastatud vedel raud*, mida tarnitakse teisest käitisest, mis kuulub teisele käitajale, tingimusel et samal ajal on tagatud, et tootele *kuummetall* ei toimuks topeltarvestust ega topelteraldamist?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis kas komisjoni 27. aprilli 2011. aasta otsuse 2011/278/EL artikli 10 lõige 8, koostoimes selle otsuse I lisaga, on toote *kuummetall* puhul kehtetu vastuolu tõttu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 2 lõikega 1, koostoimes nimetatud direktiivi I lisaga, võimaliku ebaselguse tõttu?

3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis kas komisjoni 5. septembri 2013. aasta otsuse 2013/448/EL artikli 1 lõige 1 on tunnuskoodiga CZ-existing-CZ-52-CZ-0102–05 käitise suhtes samuti kehtetu, sest õiguslik alus on ära langenud?

4. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas komisjoni 5. septembri 2013. aasta otsuse 2013/448/EL artikli 1 lõiget 1 ja artikli 1 lõike 2 kolmandat lõiku tuleb tunnuskoodiga CZ-existing-CZ-52-CZ-0102–05 käitise puhul tõlgendada nii, et need sätted võimaldavad selle käitise tootele *kuummetall* lubatud heitkoguse tasuta ühikuid eraldada Tšehhi Vabariigi uue taotluse alusel, kui topeltarvestus ja topelteraldamine on välistatud?

5. Kui vastus neljandale küsimusele on eitav, siis kas komisjoni 5. septembri 2013. aasta otsuse 2013/448/EL artikli 1 lõige 1 on tunnuskoodiga CZ-existing-CZ-52-CZ-0102–05 käitiste suhtes kehtetu, kuna see on vastuolus komisjoni 27. aprilli 2011. aasta otsuse 2011/278/EL artikli 10 lõikega 8, koosmõjus selle otsuse I lisaga?

6. Kui vastus kolmandale, neljandale või viiendale küsimusele on jaatav, siis kuidas peaks toimima liikmesriigi ametiasutus, mis ei ole, minnes vastuollu liidu õigusega, *hapnikkonverterit* kasutava käitise käitajale lubatud heitkoguse tasuta ühikuid eraldanud olukorras, kus käitist enam ei kasutata ja lubatud heitkoguse ühikute eraldamise ajavahemik oli juba möödas?

Asjakohane Euroopa Liidu õigus

Komisjoni otsus 2011/278, artikli 10 lõige 8 ja I lisa

Komisjoni otsus 2013/448, artikli 1 lõige 1 ja artikli 1 lõike 2 kolmas lõik

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87/EÜ, eriti selle artikli 2 lõige 1

Asjakohane liikmesriigi õigus

Seaduse nr 383/2012 kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise tingimuste kohta (Zákon č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, edaspidi „saastekvootide seadus“) § 10 lõige 1

Põhikohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Kuni 30. novembrini 2015 käitis kaebuse esitaja Ocelárna I (I terasetehas, edaspidi „vaidlusalune käitis“) nime all käitist, kus ta viis läbi *hapnikkonverterit* kasutatavat protsessi, st terase tootmise alaprotsessi, mille sisend on süsinikuga küllastatud vedel raud, mida vaidlusalune käitis sai ettevõtja ArcelorMittal Ostrava a.s. käitiseist.
- 2 Vaidlus kaebaja ja vastustaja vahel puudutab seda, kas kaebajale oleks pidanud ajavahemikuks 2013–2020 eraldama lubatud heitkoguse tasuta ühikuid seoses vaidlusaluse käitise käitamisega. Kaebaja seisukoht, et talle oleks pidanud eraldatama lubatud heitkoguse tasuta ühikuid, põhineb otsuse 2011/278 I lisal, milles nende protsesside hulgas, mille jaoks eraldatakse lubatud heitkoguse tasuta ühikuid, on *hapnikkonverterit* kasutatav protsess märgitud seoses tootega *kuummetall*. Esialgu nõustus vastustaja kaebaja seisukohaga, et talle tuleks eraldada lubatud heitkoguse tasuta ühikuid, seepärast lisas vastustaja vaidlusaluse käitise lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamiseks ette nähtud käitiste loetelu kavva, mis esitati komisjonile direktiivi 2003/87 artikli 11 lõike 1 kohaselt, ajavahemiku 2013–2020 suhtes kohaldatavas redaktsioonis. Vaidlusalusest käitiseist teatati tunnuskooriga CZ-existing-CZ-52-CZ-0102-05.
- 3 Otsuse 2013/448 artikli 1 lõikes 1, koostoimes selle otsuse I lisa punktiga C, jättis komisjon vaidlusaluse käitise siiski kõnealusesse loetelusse lisamata, lükates samuti tagasi vastavad kõnealustele käitistele eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute esialgsed üldkogused. Sellega seoses märkis komisjon otsuse põhjenduses 14 muu hulgas, et vaidlusalune käitis ei tooda, vaid impordib kuummetalli (teiselt käitiselt), mis võib põhjustada lubatud heitkoguse ühikute topeltarvestust.
- 4 Eeltoodut silmas pidades võttis vastustaja omaks otsuse 2013/448 tõlgenduse, mille kohaselt sai vaidlusalusele käitisele eraldada lubatud heitkoguse tasuta ühikuid tingimusel, et nii kaebaja kui ka ettevõtja ArcelorMittal Ostrava käitise puhul, kus toodeti kaebaja käitisesse tarnitud kuummetall, välistatakse lubatud heitkoguse ühikute topeltarvestuse risk. Vastustaja teavitas komisjoni oma seisukohast 27. mai 2013. aasta kirjaga.
- 5 Komisjoni kliimameetmete peadirektoraadi peadirektor selgitas oma 30. mai 2013. aasta kirjas, et komisjoni õiguslik seisukoht on, et kaebuse esitaja käitistele ei saa lubatud heitkoguse tasuta ühikuid eraldada. Kõik kõnealuse protsessiga seotud lubatud heitkoguse tasuta ühikud tuleb eraldada ettevõtja ArcelorMittal Ostrava käitisele, kuna see käitis toodab kuummetalli. Komisjoni sõnul oli ainus

võimalus eraldada kõik lubatud heitkoguse ühikud kuummetalli vahetootena tootvale käitisele, samas kui osa nendest vaidlusaluse käitise lubatud heitkoguse ühikutest võis üle kanda kaebaja ja ettevõtja ArcelorMittal Ostrava vahel sõlmitud tsiviilõigusliku lepingu alusel.

- 6 Koostöös mõlema asjaomase ettevõttega tegi vastustaja lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamise kohta kaebajale ja ettevõtjale ArcelorMittal Ostrava niisuguse arvutuse, mis vastustaja sõnul välistaks toodetele *kuummetall* ette nähtud lubatud heitkoguse ühikute topelarvestuse ja topelteraldamise, kajastades samal ajal mõlema käitise väljastatava heitkoguse proportsiooni. Mõlemad ettevõtjad nõustusid sellise lubatud heitkoguse ühikute jaotusega. Seejärel pöördus ministr životního prostředí (keskkonnaminister, Tšehhi Vabariik) kliimavoliniku poole 26. juuni 2013. aasta kirjaga, kus ta esitas Tšehhi Vabariigi ettepaneku lubatud heitkoguse ühikute jaotuseks mõlema käitise käitajate vahel ning väljendas veendumust, et see ettepanek lahendab murekohad, mida komisjon varasemas kirjavahetuses oli väljendanud.
- 7 Kliimavolinik vastas ministr životního prostředí (keskkonnaminister) kirjale 16. juuli 2013. aasta kirjaga, milles ta jäi komisjoni senisele seisukohale.
- 8 Selle peale teatas ministr životního prostředí (keskkonnaminister) 16. oktoobri 2013. aasta kirjas, et kuigi ta ei nõustu komisjoni tõlgendusega, teatab ta kõigi lubatud heitkoguse ühikute esialgsest eraldamisest ainult ettevõtja ArcelorMittal Ostrava käitisele.
- 9 Seejärel eraldas vastustaja 23. juuli 2014. aasta otsusega kaebajale aastateks 2013–2020 sellise arvu lubatud heitkoguse tasuta ühikuid, mille hulgas ei olnud ühtegi lubatud heitkoguse ühikut vaidlusalusele käitisele. Kaebaja esitas selle otsuse peale kaebuse, mis jäeti keskkonnaministri 12. novembri 2014. aasta otsusega rahuldamata. Mõlemad vastustaja otsused põhinesid sisuliselt seisukohal, et otsus 2013/448 ei võimaldanud vaidlusalusele käitisele lubatud heitkoguse tasuta ühikuid eraldada. Teisisõnu asus vastustaja komisjoni seisukohale, millega ta polnud varem nõustunud.
- 10 Kaebaja esitas ministr životního prostředí (keskkonnaminister) otsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, kes jättis selle 9. veebruari 2017. aasta otsusega rahuldamata. Kaebaja esitas selle otsuse peale kassatsioonkaebuse, mille Nejvyšší správní soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus) rahaldas ja tühistas 23. veebruari 2018. aasta otsusega eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimeses astmes tehtud kohtuotsuse. Selle tagajärjel tühistati ka ministr životního prostředí (keskkonnaminister) otsus ja esimese astme asutuse esialgne otsus lubatud heitkoguse ühikute eraldamise kohta.
- 11 Seejärel eraldas vastustaja esimese astme haldusasutusena 13. augusti 2018. aasta otsusega kaebajale aastateks 2013–2020 täpselt sama arvu lubatud heitkoguse tasuta ühikuid, mis oli talle eraldatud 2014. aasta esialgse otsusega. Selle otsuse

peale esitas kaebaja jälle kaebuse, mis jäeti rahuldamata keskkonnaministri 31. detsembri 2018. aasta otsusega. Minister jäi seisukohale, mille ta oli 2014. aasta otsustes juba esitanud. Lisaks juhtis ta tähelepanu sellele, et kuna komisjon ei teinud otsust, mis kiitnuks heaks kõnealusele käitisele lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamise, ei saa otsustada neid lubatud heitkoguse ühikuid eraldada, sest lühidalt öeldes ei oleks komisjon neid lubatud heitkoguse ühikuid tegelikult vabastanud. Minister juhtis tähelepanu ka sellele, et kaebuse esitaja ei olnud vaidlusalust käitist käitanud alates 2015. aastast ja seetõttu ei saa ta sellest ajast alates selle käitise jaoks lubatud heitkoguse ühikuid taotleda. Pealegi tekkis aastatel, kui kaebaja käitist käitas, lubatud heitkoguse tasuta ühikute ülejääk ja seetõttu ei saanud ta mingit kahju kannatada.

- 12 Ministr životního prostředí (keskkonnaminister) viimase otsuse peale esitas kaebaja uue kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Eelotsusetaotluse esitanud kohus jõudis järeldusele, et tuleb esitada ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotlus Euroopa Kohtule.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

Üldised tähelepanekud

- 13 Nagu eespool selgitatud, analüüsib eelotsusetaotluse esitanud kohus praegu kaebust läbi vaadates õiguslikku küsimust, kas asjakohaste liidu õigusaktide alusel oleks tulnud kaebajale seoses vaidlusaluse käitise käitamisega eraldada lubatud heitkoguse tasuta ühikud.
- 14 Liikmesriigi õiguse kohaselt reguleerib konkreetset lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamise menetlust saastekvootide seaduse § 10 lõike 1 esimene lause, mis viitab liidu õiguse asjakohaste sätete kohasele menetlusele. Vaidluse ese on seega üksnes kohaldatava liidu õiguse, eelkõige otsuse 2011/278, koostoimes direktiiviga 2003/87, ja otsuse 2013/448 tõlgendamine ja võib-olla ka kehtivus. Liidu õiguse asjakohased sätted ei ole üheselt mõistetavad ja Euroopa Kohus ei ole neid veel tõlgendanud, seega ei ole siin tegemist *acte clair*'i ega *acte éclairé*'ga Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1982. aasta otsuse CILFIT, C-283/81, ECLI:EU:C:1982:335, punktide 14 ja 16 tähenduses. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole viimase astme kohus, kes oleks kohustatud eelotsusetaotluse esitama, otsustas siinne kohus, võttes arvesse menetlusökonoomia kaalutlusi ja asjaolu, et otsus võib puudutada ka liidu õigusaktide kehtivust, et ta kasutab tal olevat võimalust eelotsusetaotlus esitada.

Otsuste 2011/278 ja 2013/448 kehtivusega seotud küsimuste vastuvõetavus

- 15 ELTL artikli 267 esimese lõigu alapunkti b kohaselt võib liikmesriigi kohus esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse liidu õigusakti kehtivuse kohta, kui küsimus kerkib üles kohtuasja menetlemisel. Selle kohta kehtib põhimõte, et eelotsusetaotluse ese võib hõlmata ka küsimusi, mille kohta võib esitada ELTL artikli 263 alusel tühistamishagi (Euroopa Kohtu 12. detsembri 1972. aasta otsus

liidetud kohtuasjades International Fruit Company jt, 21/72–24/72, ECLI:EU:C:1972:115, punkt 5 ja 3. juuli 2019. otsus Eurobolt, C-644/17, ECLI:EU:C:2019:555, punkt 26).

- 16 ELTL artikli 263 neljanda lõigu kohaselt võib iga isik esitada tühistamishagi Euroopa Liidu akti vastu, mis puudutab teda otseselt, selle artikli kuuendas lõigus sätestatud kahekuulise tähtaja jooksul akti avaldamisest. Kui isik, kellel *kahtlemata* oli õigus esitada tühistamishagi, ei esita kahekuulise tähtaja jooksul tühistamishagi, ei saa ta hiljem liikmeriigi kohtus akti tühisusele tugineda (Euroopa Kohtu 9. märtsi 1994. aasta otsus TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, ECLI:EU:C:1994:90, punkt 17 ning 25. augusti 2018. aasta otsus Georgsmariengütte jt, C-135/16, ECLI:EU:C:2018:582, punkt 14).
- 17 Mis puudutab otsust 2011/278, siis seda vastuvõetamatuse alust ei kohaldata, kuna kaebajal ei olnud ilmselgelt seaduslikku õigust vaidlustada seda otsust, mis ei olnud otseselt talle adresseeritud. Seevastu otsuse 2013/448 osas oli kaebajal seaduslik õigus esitada tühistamishagi, kuid ta ei esitanud hagi. Sellegipoolest ei ole kolmas ja viies küsimus vastuvõetamatud.
- 18 Esiteks on eelotsusetaotluse esitanud kohus esitanud kõik küsimused omal algatusel ja siin ei ole tegemist kõigest kaebaja argumentidega nõustumisega. Põhimõtteliselt ei saa eelotsuse küsimust, mille liikmesriigi kohus on oma algatusel esitanud, vastuvõetamatuks tunnistada ka juhul, kui huvitatud subjekt oleks võinud ELTL artikli 263 alusel tühistamishagi esitada, ent ei olnud seda tähtaja jooksul teinud (Euroopa Kohtu 10. jaanuari 2006. aasta otsus, Cassa di Risparmio di Firenze jt, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punktid 72–74).
- 19 Teiseks ei olnud otsus 2013/448 adresseeritud otseselt kaebajale ja kohus tunnistas kaebaja õigust esitada hagi alles Üldkohtu 26. septembri 2014. aasta otsuses DK Recycling und Roheisen vs. komisjon, T-630/13, ECLI:EU:C:1972:115. Kuid sel ajal ei saanud kaebaja enam hagi esitada, kuna selle esitamise kahekuune tähtaeg oli möödunud. Seetõttu ei saa väita, nagu oleks kaebaja lasknud hagi, mille esitamise õigus tal *kahtlemata* oli, tähtajal tulutult mööduda.
- 20 Kolmandaks, isegi kui otsuse 2013/448 peale tühistamishagi esitamise õiguse osas ei tekkinud kahtlusi, käitus kaebaja praegu menetluses oleva kohtuasja konkreetsetes oludes hagi esitamata jättes heas usus. Kaebaja võis otsuse 2013/448 artikli 1 lõike 2 kolmanda lõigu sätet õigustatult tõlgendada nii, kui Tšehhi Vabariik esitab uue ettepaneku, mis välistab topeltarvestuse, kinnitab komisjon tulevikus kõnealusele käitisele lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamise. Seda veendumust kinnitas ka vastustaja, kes üritas alles *pärast* otsuse 2013/448 vastuvõtmist leida komisjoniga kompromisslahendust. Alles pärast seda, kui kaebaja ja komisjoni vahelised läbirääkimised nurjusid, sai kaebaja teada, et talle ei eraldata vaidlusaluse käitise jaoks lubatud heitkoguse ühikuid ning selleks ajaks oli otsuse 2013/448 vastu hagi esitamise tähtaeg tulutult möödunud. Seetõttu ei saa väita, et jättes hagi esitamata, jättis kaebaja hooletult oma õigused õigel ajal kaitsmata.

- 21 Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kõik esitatud küsimused on vastuvõetavad.

Esimene, teine ja kolmas küsimus

- 22 Esimese küsimuse ese ja kogu kohtuasja tuum seisneb selles, kas liidu õiguse kohaselt oleks tulnud kaebaja kõnealusele käitisele ajavahemikuks 2013–2020 eraldada lubatud heitkoguse tasuta ühikuid. Komisjon ja vastustaja kinnitavad, et ei oleks, ja seda kahe argumendi põhjal, mis on omavahel tihedalt seotud. Esiteks on otsuse 2011/278 I lisa *hapnikkonverterit* kasutava käitise lõpptooteks märgitud süsinikuga küllastatud vedel raud, mis on kaebaja käitises hapnikkonverterit kasutava protsessi sisend, mitte väljund, seega ei saa sellele tootele lubatud heitkoguse tasuta ühikuid eraldada. Teiseks välistatakse otsuse 2011/278 artikli 10 lõikega 8 samale tootele ette nähtud lubatud heitkoguse ühikute topelt eraldamine – välistamine, mida komisjoni arvates ei saa vaadeldaval juhul tagada muul viisil, kui nii, et kaebaja käitisele ei eraldata ühtegi lubatud heitkoguse ühikut.
- 23 Esimese argumendi kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et vaidlusaluse käitise tegevusalad vastasid direktiivi 2003/87 artikli 2 lõike 1 tingimustele ja seega kuulub käitis selle direktiiviga loodud saastekvootidega kauplemise süsteemi (Euroopa Kohtu 28. veebruari 2018. aasta otsus, *Trinseo Deutschland*, C-577/16, ECLI:EU:C:2018:127, punkt 45). Saastekvootidega kauplemise süsteem põhineb majanduslikul loogikal, mis innustab iga süsteemiosalist tekitama talle esialgu antud kvoodist madalamat kasvuhoonegaaside heitkogust, et ülejäägi saaks võrandada teisele osalisele, kelle heitkogus ületab talle antud kvooti (Euroopa Kohtu 8. märtsi 2017. aasta otsus *ArcelorMittal Rodange et Schifflange*, C-321/15, ECLI:EU:C:2017:179, punkt 22). Kui saastekvootidega kauplemise süsteemi kaasatud käitistele jäetaks lubatud heitkoguse tasuta ühikud direktiivi rikkudes eraldamata, läheks see kirjeldatud majandusloogikaga vastuollu.
- 24 Vastavalt direktiivi 2003/87 artikli 10a lõigetele 1 ja 5 tuleb *hapnikkonverterit* kasutava protsessiga käitisele aastateks 2013–2020 eraldada tasuta saastekvoodid. Selle sätte kohaselt anti komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, mida ta tegi, võttes vastu otsuse 2011/278. See otsus põhineb põhimõttel, et konkreetsete sektorite või allsektorite võrdlusalus tuleks kehtestada pigem lõpptootele kui sisendile (vt otsuse 2011/278 põhjendus 2). Seepärast on tootepõhiste võrdlusaluste määratlused kehtestav otsuse 2011/278 I lisa üles ehitatud nii, et selles oleks alati märgitud toode, selle määratlus ja hõlmatud protsesside määratlus.
- 25 Toote *kuummetall* puhul on I lisa konkreetselt sõnastatud, kuna asjaomane toode on määratletud kui „*töötlemiseks süsinikuga küllastatud vedel raud*“ ning üks selle tootega seotud protsessidest on ka *hapnikkonverteriga* seotud protsess. Kuummetall kui kogu tootmisahela vahesaadus on alati olemas *hapnikkonverteri* protsessi *sisendis*, ent mitte kunagi väljundis.

- 26 Komisjoni seisukohta, mida ta väljendas otsuse 2013/448 põhjenduses 14, ja mille kohaselt *hapnikkonverterit* kasutava protsessi puhul ei saa tootele *kuummetall* eraldada lubatud heitkoguse tasuta ühikuid, kuna „*käitis [...] ei tooda, vaid impordib kuummetalli*“, ei saa pidada kehtivaks, kuna see tähendaks, et kuigi kõnealust toodet *kuummetall* käsitlevat protsessi on otsuses 2011/278 sõnaselgelt mainitud, ei saagi sellele lubatud heitkoguse tasuta ühikuid üleüldse eraldada, kuna *kuummetall* on alati protsessi sisend, mitte väljund. Kuna *hapnikkonverterit* kasutav protsess on loetletud otsuse 2011/278 lisas ja see on seotud tootega *kuummetall*, on ilmne, et selle protsessi jaoks on määratud kõnealuse tootega seotud lubatud heitkoguse tasuta ühikud. Vastupidise seisukoha omaksvõtmine tähendaks seda, et otsuse 2011/278 I lisa vaadeldud osa ei oleks algusest peale üldse kohaldada saanud.
- 27 Komisjoni tõlgendusega nõustumine õhnestaks kõigi sidusrühmade õiguspärasest ootust, kes otsuse 2011/278 üheselt mõistetava sõnastuse põhjal võisid mõistlikult eeldada, et *hapnikkonverterit* kasutavatele protsessidele eraldatakse lubatud heitkoguse tasuta ühikuid. Pealegi oleks menetlus, milles komisjon sõnastas kõigepealt delegeeritud õigusakti üheselt mõistetavalt nii, et tooteliik *kuummetall* hõlmab *hapnikkonverteriga* seotud protsessi, ning hakkas seda otsust oma otsustuspraktikas tõlgendama nii, et *hapnikkonverteriga* seotud protsessi ei ole võimalik kõnealuse toote puhul arvesse võtta, vastuolus kohustusega tegutseda heas usus kontrolliga regulatiivmenetluse komitee suhtes, kellega komisjon pidi arutama otsust 2011/278.
- 28 Seoses komisjoni teise argumendiga, mis puudutab samale tootele lubatud heitkoguse ühikute topelteraldamise keeldu, siis eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab otsuse 2011/278 artikli 10 lõike 8 sõnastusele, milles öeldakse, et „*kui vahetoode, millel on tootepõhine võrdlusalus vastavalt I lisas sätestatud süsteemiipiiride määratlusele, imporditakse käitisesse, siis ei arvestata heidet topelt*“. Kaebajaga juhtus täpselt nii, kuna tema käitis sai (teiselt käitiselt) vahetoote (vedel raud), mis hõlmati *hapnikkonverterit* kasutava protsessi võrdlusaluse määratluses. Selle olukorra täiesti loomulik lahendus on toote *kuummetall* lubatud heitkoguse ühikute jagamine käitise, millest tarnitakse vedelat rauda (käitab ettevõtja ArcelorMittal Ostrava), ja kaebaja *hapnikkonverterit* kasutava protsessiga käitise vahel, proportsionaalselt mõlema protsessi käigus tekitatud süsinikdioksiidi heitega. Asjaolu, et selline õiglane jaotamine on võimalik, on tõendatud, kuna 2013. aastal leppis vastustaja sellise menetluse osas kokku kaebaja ja ettevõtjaga ArcelorMittal Ostrava.
- 29 Komisjoni pakutud lahendusega, mille kohaselt kõik lubatud heitkoguse ühikud tuleks eraldada ainult ettevõtjale ArcelorMittal Ostrava, kes edastaks need seejärel kaebajale tsiviilõigusliku lepingu alusel tasuta, ei saa nõustuda. Sellega seoses tuleb rõhutada, et kaebajal oli avalik-õiguslik subjektiivne õigus lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamisele vastavalt saastekvootide seaduse § 10 lõikele 1 koostoimes direktiivi 2003/87 artikli 2 lõikega 1. Kaebajat ei ole võimalik sellest õigusest ilma jätta, viidates tsiviilõiguslikule lepingule, mille teine eraõiguslik isik võib temaga sõlmida, aga ei pea sõlmima. Pealegi on see

lahendus vastuolus topelteraldamise keelu eesmärgiga, mis on otsuse 2011/278 põhjenduse 18 kohaselt „vältida konkurentsimoonusi ja tagada CO₂-turu nõuetekohane toimimine“. Kui ühele ettevõtjale lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamine sõltuks teisest ettevõtjast, ilma nõuetekohase põhjusega, oleks nende vahel tõsiste konkurentsimoonusite oht, mis kahjustaks otsuse eesmärki.

- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et käesolev kohtuasi erineb Euroopa Kohtu 8. septembri 2016. aasta otsusest Borealis jt, C-180/15, ECLI:EU:C:2016:647. Käesoleval juhul, erinevalt eespool nimetatud kohtuasjast, ei toimunud sama toote heitkoguste topeltarvestust, samuti ei ole neid sama heite jaoks eraldatud kaks korda, vaid tootega seotud lubatud heitkoguse ühikud on jaotatud kahe ettevõtte vahel proportsionaalselt nende heitetasemega.
- 31 Kõigil eespool toodud põhjustel on eelotsusetaotluse esitanud kohus seetõttu seisukohal, et *a priori* topeltarvestuse ja topelteraldamise keeld ei takista eraldamast hapnikkonverterit kasutava protsessiga käitisele tootele *kuummetall* ette nähtud lubatud heitkoguse ühikuid proportsionaalselt protsessi käigus tekkivate heitmetega.
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole ükski komisjoni argumentidest põhjendatud ja seetõttu tuleks esimesele küsimusele vastata jaatavalt.
- 33 Seevastu kui esimesele küsimusele vastataks eitavalt, tuleks kaaluda otsuse 2011/278 artikli 10 lõike 8, koostoimes selle otsuse I lisaga, kehtivuse küsimust seoses tootega *kuummetall*. Kui vastus esimesele küsimusele oleks eitav, ei eraldataks ühtegi lubatud heitkoguse ühikut käitisele, kus toimub protsess, mis kuulub saastekvootidega kauplemise süsteemi ja millele komisjon kavatses selgelt eraldada tasuta saastekvoodid. Selline järeldus on lubamatu direktiivi 2003/87 artikli 2 lõike 1 seisukohast, nagu seda on tõlgendatud eespool viidatud kohtuotsuses *Trinseo Deutschland*. Seetõttu tuleks otsus 2011/278 tühistada vastuolu tõttu direktiiviga, mille alusel see vastu võeti.
- 34 Pealegi tingiks see olukorra, kus ehkki hapnikkonverterit kasutav protsess määratleti otsuse 2011/278 I lisas nende protsesside hulgas, mille jaoks eraldatakse tootele *kuummetall* tasuta saastekvoodid, ei oleks selle protsessi jaoks üldise võimalik saastekvoote eraldada. Otsuses oleks seega sisemine vastuolu, mida ei saa kõrvaldada, ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleks otsus ka sel põhjusel kehtetuks tunnistada.
- 35 Kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt, tõstatuks muidugi küsimus, kas otsuse 2013/448 artikli 1 lõige 1 on vaidlusaluse käitise suhtes samuti kehtetu. Selle otsusega lükkas komisjon tagasi Tšehhi Vabariigi ettepaneku eraldada kaebajale lubatud heitkoguse tasuta ühikud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab enesestmõistetavaks, et kui otsus 2011/278, millest sai otsuse 2013/448 õiguslik alus, oleks kehtetu, siis peaks ka sellel põhinev otsus 2013/448 olema kehtetu õigusliku aluse äralangemise tõttu.

Neljas ja viies küsimus

- 36 Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, oleks asjakohane analüüsida neljandat eelotsuse küsimust, st kas otsust 2013/448 saab tõlgendada nii, et see lubab Tšehhi Vabariigil taotleda kaebaja käitisele lubatud heitkoguse ühikute eraldamisele heakskiitu, kui on tagatud, et lubatud heitkoguse ühikute topeltarvestust ega topelteraldamist ei toimu.
- 37 Pärast otsuse 2013/448 vastuvõtmist toimunud kirjavahetuses vastustajaga teatas komisjon kategooriliselt, et ei nõustu kunagi vaidlusalusele käitisele lubatud heitkoguse ühikute eraldamisega; kuid komisjon tugines sealjuures kahele argumendile, mis osutuksid alusetuks, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav. Otsus 2013/448 ise ei sisalda kategoorilisi järeldusi, mille komisjon hiljem esitas. Otsuse artikli 1 lõike 2 kolmandas lõigus märkis komisjon vaidlusaluse käitise osas, vastupidi, et ta sellisele lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamisele vastuväiteid ei esitata, kui nende topeltarvestus on välistatud.
- 38 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul saab otsust 2013/448 kooskõlas liidu õigusaktidega, mille alusel see otsus tehti, tõlgendada nii, et kui Tšehhi Vabariik esitaks kaebaja vaidlusalusele käitisele lubatud heitkoguse tasuta ühikute eraldamise ettepaneku seekord viisil, mis kindlasti väldiks topeltarvestust (ja topelteraldamist), peaks komisjon sellise ettepaneku heaks kiitma. Seepärast tuleks neljandale küsimusele vastata jaatavalt.
- 39 Kui aga Euroopa Kohus vastab neljandale küsimusele eitavalt, tuleks vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu viiendale küsimusele, nimelt kas vaidlusalune otsus on kaebaja käitise osas kehtetu. Kui esimesele küsimusele antud vastusest ilmneb, et kaebaja käitistele oleks pidanud lubatud heitkoguse ühikuid eraldama, ja samas oleks see eraldamine vastuolus otsusega 2013/448, siis tuleks see tühistada, kuna see otsus on siis ühtaegu vastuolus nii otsusega 2011/278 kui kaudsest ka direktiiviga 2003/87.

Kuues küsimus

- 40 Kui vastus kolmandale, neljandale või viiendale küsimusele on jaatav, tuleks vastata kuuendale küsimusele.
- 41 Eelotsusetaotluse esitanud kohus võtab ministr životního prostředí (keskkonnaminister) vaidlustatud otsuse läbivaatamisel aluseks vaidlustatud otsuse kuupäeval, s.o 31. detsembril 2018, kui vaidlusalust käitist enam ei kasutatud, eksisteerinud faktilise ja õigusliku olukorra. Samas on väga tõenäoline, et ajavahemik 2013–2020 lõpeb enne, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus otsuse teeb.
- 42 On ebaselge, kuidas vastustaja peaks tegutsema siis, kui tema otsus tühistatakse. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on ainus võimalik lahendus see, et vastustaja palub komisjonil heaks kiita õige arvu lubatud heitkoguse ühikute täiendav eraldamine ajavahemikuks 2013–2020, ja seejärel eraldab see asutus kõnealused lubatud heitkoguse ühikud, nende hulgas vaidlusaluse käitise lubatud heitkoguse ühikud kuni 2015. aastani, mil käitise tegevus lõppes. Tuleb

tunnistada, et nii vastustaja kui ka komisjoni otsuste tähendus on üksnes teoreetiline, kuna tegelikult ei saa kaebajale enam lubatud heitkoguse ühikuid eraldada, sest (võrdlus)perioodi lõpuks ei ole neist talle enam kasu. Need on aga aluseks mis tahes hilisemale õigussuhtele, eriti kahju hüvitamise küsimuses, ja ainult nii saab kaebaja üksikjuhtumi lahendi liidu õigusega kooskõlla viia.

TÖÖDOKUMENT